

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอนโยบาย

6.1 สรุปการศึกษา

ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อหาความสัมพันธ์ของอุปสงค์การนำเข้าของงานการศึกษาที่ผ่านมา ตัวแปรรายได้ซึ่งถือเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อปริมาณนำเข้า นอกเหนือไปจากราคาเปรียบเทียบระหว่างราคานำเข้าและราคาภายในประเทศ ตามข้อสมมติฐานที่ว่า สินค้าภายในประเทศไม่สามารถทดแทนสินค้านำเข้าอย่างสมบูรณ์ จะนิยมใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) หรือส่วนประกอบตัวใดตัวหนึ่งของ GDP เป็นตัวแทน ทั้งนี้โดยมีข้อสมมติฐานที่ว่าความต้องการนำเข้าต่อหน่วยซึ่งเกิดจากส่วนประกอบภายใน GDP เท่ากันหมด หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่ได้วิเคราะห์หรือให้ความสำคัญของโครงสร้างของ GDP ต่อการนำเข้าทั้ง ๆ ที่เมื่อพิจารณาถึงส่วนประกอบของ GDP ซึ่งจะประกอบด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค การลงทุนของภาคเอกชนและรัฐบาล และการส่งออกที่สัดส่วนของภาคเศรษฐกิจเหล่านี้จะไม่เท่ากันในแต่ละปี

ดังนั้น เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของแต่ละภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ภายใน GDP ที่มีต่อการนำเข้า โดยให้ความสำคัญต่อโครงสร้างของ GDP เป็นประเด็นสำคัญ ตามข้อสมมติฐานที่ว่าความต้องการนำเข้าต่อหน่วยขององค์ประกอบภายในของ GDP จะไม่เท่ากัน หรืออีกนัยหนึ่งอิทธิพลหรือผลกระทบของแต่ละภาคเศรษฐกิจใน GDP ที่มีต่อการนำเข้าจะไม่เท่ากัน และในขณะเดียวกัน สำหรับสินค้านำเข้าบางประเภทที่มีลักษณะเป็นสินค้าขั้นกลางซึ่งนำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิต เช่น วัตถุดิบ เครื่องจักรกล เป็นต้น อุปสงค์ต่อสินค้าเหล่านี้จะมีลักษณะที่เกิดจากความต้องการในสินค้าอื่น ๆ อีกทอดหนึ่ง หรือที่เรียกว่า “อุปสงค์ต่อเนื่อง (derived demand)” ข้อมูลตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลแสดงการซื้อขายสินค้าและบริการ โดยภาคอุตสาหกรรมหรือสาขาการผลิต ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ที่ส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในงานด้านการวางแผนระยะยาว จะถูกนำมาใช้ช่วยสำหรับการประมาณค่าอุปสงค์การนำเข้าโดยเฉพาะสินค้าขั้นกลาง ในขณะเดียวกันก็เป็นการให้ความสำคัญต่อโครงสร้างอุปสงค์มวลรวมหรือ GDP ที่มีต่อการ

นำเข้าเช่นกัน โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะให้ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี 2515-2541 เนื่องด้วยในปี 2515 เป็นปีที่เริ่มมีการนำเอานโยบายส่งเสริมการส่งออกเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศอันมีผลกระทบต่อแบบแผนและโครงสร้างของการนำเข้าซึ่งจะศึกษาแยกประเภทเป็นกลุ่มสินค้าตามหมวด SITC ซึ่งพอจะสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) การนำเข้าของไทยในช่วงปี 2515-2541 สามารถแยกออกได้เป็นการนำเข้าทางตรง (direct import requirement) ซึ่งเกิดอุปสงค์ขั้นสุดท้าย (final demand) เพื่อนำไปใช้ในการบริโภค การลงทุนจากภาคเอกชนและรัฐบาล รวมทั้งการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ ในขณะที่สินค้านำเข้าชนิดเดียวกันที่นำเข้ามาอีกส่วนหนึ่งจะถูกใช้ไปในการผลิตสินค้า หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นปัจจัยการผลิต โดยที่ขบวนการผลิตเหล่านี้ที่เกิดขึ้นจะเป็นผลพวงของการเปลี่ยนแปลงจากอุปสงค์ขั้นสุดท้ายอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้นการนำเข้าประเภทนี้จึงเรียกว่าการนำเข้าทางอ้อม (indirect import requirement) ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจากอุปสงค์ขั้นสุดท้ายโดยตรง แต่ผ่านขบวนการผลิตแทน

2) เพื่อพิจารณาถึงแต่ละส่วนประกอบหรือโครงสร้างทั้งหมดของ GDP ที่มีต่อการนำเข้า จะพบว่าการลงทุนจากทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลจะทำให้การนำเข้าของไทยเพิ่มมากที่สุด ในบรรดาภาคเศรษฐกิจที่รวมเป็น GDP ทั้งนี้เมื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้การนำเข้าทั้งหมดเพิ่มขึ้น 0.29818 ล้านบาท โดยที่สามารถแยกเป็นการนำเข้าทางตรง 0.197695 ล้านบาท และทางอ้อม 0.100485 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ การบริโภคของภาคเอกชนที่ทำให้การนำเข้าเพิ่มขึ้น 0.1644 ล้านบาท และภาคการส่งออกซึ่งทำให้ต้องขยายการนำเข้าเพิ่มขึ้นประมาณ 0.161563 ล้านบาท เมื่อการบริโภคจากเอกชนและการส่งออกเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ตามลำดับ

ดังนั้น เมื่อเศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโต โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากการลงทุนเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาคเอกชน และรัฐบาลและประชาชนภายในประเทศมีการบริโภคสินค้าเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการเร่งรัดส่งเสริมการส่งออก ก็จะมีผลให้ประเทศไทยจะต้องนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าที่ดำเนินด้วยนโยบายส่งเสริมการส่งออกไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายเท่าที่ควร

3) การนำเข้าที่เกิดจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต หรือ generated imports ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของ GDP ที่ได้จากการคำนวณของอุปสงค์ขั้นสุดท้ายในแต่ละปี โดยผ่านค่าสัมประสิทธิ์ความต้องการนำเข้าทางตรงและทางอ้อม สามารถใช้อธิบายพฤติกรรมความต้องการนำเข้าในช่วงระยะที่วิเคราะห์

ได้ดีพอสมควร โดยเฉพาะการนำเข้าในหมวดสินค้าประเภทชั้นกลาง ซึ่งใช้เป็นปัจจัยการผลิต เช่น หมวดน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น หมวดสินค้าที่ตกอุตสาหกรรม และหมวดเครื่องจักรและยานพาหนะ รวมทั้งการนำเข้ามวลรวม ซึ่งถึงแม้ว่าข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่นำมาใช้หาค่าสัมประสิทธิ์ทั้งสองจะใช้ปีเดียวคือ ปี 2533 ที่จะมิผลให้พฤติกรรมการบริโภคและระดับเทคโนโลยีที่ใช้เพื่อการผลิตคงที่แล้วก็ตาม แต่จากการที่นำตัวแปรอื่น ๆ อาทิเช่น แนวโน้มเวลา ความผันผวน รวมทั้งราคานำเข้าเปรียบเทียบมาหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงเพิ่มเติมนอกเหนือไปจาก generated imports เพื่อแก้ไขปัญหาการบริโภคและระดับการใช้เทคโนโลยีคงที่ก็ยังสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นอกเหนือจากรายได้ที่ผ่านตัวแปร generated imports แล้ว ระดับราคาก็มีอิทธิพลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าด้วยเช่นกัน

4) จากการที่แบบจำลองนี้เป็นแบบจำลองเพื่อพยากรณ์การนำเข้าระยะสั้น ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ทางด้านความยืดหยุ่นในระยะยาว ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการนำเข้าต่อราคาค่อนข้างต่ำจะไม่สอดคล้องกับงานที่ผ่านมา เนื่องจากเกิดความผิดพลาดในการวัดค่าตัวแปรอิสระบางตัว แต่อย่างไรก็ตามก็พอสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะพิจารณารายประเภทสินค้า หรือการนำเข้ารวม ดังนั้น ในระยะสั้น การบริหารนโยบายการเงินและการคลังที่มีผลต่อราคานำเข้าทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การลดค่าเงินบาท การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีนำเข้า และการดำเนินนโยบายที่มีผลต่อระดับราคภายในประเทศ เช่น การใช้นโยบายเงินดิ่งตัวโดยขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อควบคุมภาวะเงินเฟ้อภายในประเทศ ก็ย่อมส่งผลต่อระดับการนำเข้าของสินค้าต่างประเทศค่อนข้างมาก เพราะฉะนั้น ในการแก้ไขปัญหาการไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งส่วนใหญ่มาจากการขาดดุลการค้าที่เกิดจากความไม่สมดุลของมูลค่านำเข้าและการส่งออก ในระยะยาวการแก้ไขปัญหาขาดดุลการค้า โดยการลดการนำเข้าด้วยนโยบายทางด้านราคาย่อมมีประสิทธิภาพและให้ผลเร็วกว่า

6.2 ข้อเสนอนโยบาย

1) ถึงแม้ว่างานการศึกษานี้พยายามแยกประเภทของสินค้านำเข้าออกเป็น 10 หมวดใหญ่ โดยให้ความสำคัญต่อชนิดและประเภทตามลักษณะของสินค้าเป็นสำคัญ ซึ่งรวบรวมสินค้าที่มีความเป็นเนื้อเดียวกัน (homogeneous) อยู่ในหมวดเดียวกัน ปัญหา aggregation biased ก็เกิดขึ้นอันนำไปสู่

การวิเคราะห์และการพยากรณ์ที่คลาดเคลื่อนไปจากความจริง เนื่องจากในแต่ละกลุ่มสินค้านำเข้าก็จะประกอบด้วยสินค้าที่แตกต่างกันไป ลักษณะของพฤติกรรมก็จะแตกต่างกันตามไปด้วย ดังนั้น จึงควรมีการวิเคราะห์โดยการแยกรายการสินค้านำเข้าให้มีหมวดย่อยลงไปอีก ซึ่งจากการนำเอาตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตมาทำให้ประมาณค่าอุปสงค์การนำเข้า ก็จะสามารถแยกประเภทของสินค้านำเข้าได้สูงสุดถึง 180 ประเภทตามสาขาการผลิตหรืออุตสาหกรรมในตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ซึ่งจะมีผลให้ระดับความแม่นยำของการวิเคราะห์ทางด้านประเภทของสินค้าใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้นกว่าเดิม

2) จากการใช้ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์หาอุปสงค์การนำเข้า ซึ่งช่วยให้การพยากรณ์และคาดการณ์หาความต้องการสินค้านำเข้าในระยะสั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่กระนั้น แบบจำลองนี้จะมีประสิทธิภาพใช้ได้เฉพาะช่วงระยะเวลาที่ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตใหม่ยังไม่เสร็จสิ้นเท่านั้น ทั้งนี้เมื่อตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตใหม่เสร็จสมบูรณ์ซึ่งสะท้อนถึงเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยมากขึ้น รวมทั้งพฤติกรรมการใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงไป ก็ควรทำการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความต้องการทั้งสองใหม่ เพื่อให้งานการศึกษามีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

3) ในงานการศึกษานี้จะใช้ข้อมูลรายปี ซึ่งผิดแปลกไปจากงานการศึกษาส่วนใหญ่ในปัจจุบันที่จะนิยมใช้ข้อมูลแบบรายไตรมาส ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่ส่วนมากจะมีการรวบรวมเป็นรายปี มิได้แยกย่อยเป็นรายได้หรือรายเดือนซึ่งทำให้จำนวนตัวอย่างที่นำมาใช้คำนวณสถิติต่าง ๆ น้อยลง การประมาณค่าและการอ้างอิงทางสถิติเผชิญปัญหาตัวอย่างไม่เพียงพอ

ดังนั้น สำหรับงานศึกษาต่อไปควรที่จะใช้ข้อมูลรายไตรมาส หรือรายเดือนมาใช้คำนวณแทน ทั้งนี้เพราะนอกจากจะเป็นผลดีต่อการคำนวณทางสถิติที่จำนวนตัวอย่างมีจำนวนมากขึ้นแล้ว ยังจะทำให้งานการศึกษานี้มีความละเอียดมากขึ้น อันนำไปสู่การใช้ประโยชน์ เช่น การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น

4) เช่นเดียวกับงานการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ในประเทศไทย โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลประเภทitudinal คือ ขาดแคลนข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งแหล่งข้อมูลมีอยู่กระจัดกระจายไม่ได้ถูกรวมกัน และข้อมูลที่ต้องการใช้ไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ จึงทำให้งานการศึกษาล่าช้าในประเทศไทยจะเสียเวลาและทรัพยากรจำนวนมากไปกับการรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความเกิดขึ้นสำหรับการใช้ข้อมูลitudinal เพราะฉะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในอนาคต ก็ควรมีการสร้างฐานข้อมูล (data base) ที่มีความละเอียดสอดคล้องครอบคลุมทั้งหมด ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปเอกสาร หรือในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้สนใจรวมทั้งนักศึกษาและนักวิจัยสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ทันที เป็นการประหยัดเวลาและทรัพยากรที่มีค่าในปัจจุบัน